

OVERZICHT JURISPRUDENTIE

Susan Rutten

- 1 *Hoge Raad 1 juli 1993, NJ 1994, 105* (vindplaatstoevoeging, zie Recht van de Islam 11, p. 103, nr. 1)
Nietigverklaring *bigaam huwelijk*.
- 2 *Rechtbank 's-Gravenhage 6 oktober 1993, NIPR 1994, 88*
Nietigheid van een op het Marokkaans *consulaat* gesloten *huwelijk* tussen een Marokkaanse man en een vrouw die zowel de Nederlandse als de Marokkaanse nationaliteit bezit. Niet ontvankelijk verklaring in verzoek tot *echtscheiding*.
- 3 *Hof 's-Hertogenbosch 25 november 1993, NIPR 1994, 214*
Een Marokkaanse man wordt in zijn *echtscheidingsvordering* niet ontvankelijk verklaard omdat het *huwelijk* niet is komen vast te staan. Ten bewijze van het huwelijk dat in Marokko zou zijn gesloten, wordt een vertaalde Marokkaanse akte overgelegd welke een verklaring van getuigen inhoudt dat zij kennis dragen van het huwelijk van betrokkenen. De personalia van de vrouw in de akte komen niet overeen met de personalia uit de processtukken.
- 4 *Rechtbank 's-Gravenhage 23 november 1993, NIPR 1994, 94*
Geen erkenning van een *verstoting* die namens de man in Marokko is uitgesproken. Geen instemming Marokkaanse echtgenote. De Rechtbank spreekt *echtscheiding* uit met toepassing van Nederlands recht op grond van een onweersproken rechtskeuze.

- 5 *Hof Amsterdam 17 januari 1994, NIPR 1994, 358*
In eerste aanleg en in de verzetprocedure heeft de Rechtbank tussen Turkse echtgenoten *echtscheiding* uitgesproken met toepassing van Nederlands recht, nu voor de man een werkelijke band met Turkije kennelijk ontbreekt. Niet de culturele maar de maatschappelijke banden met Turkije zijn doorslaggevend. Naar aanleiding van een in de beroepsprocedure door de vrouw overgelegde brief, waaruit blijkt dat de man een echtscheidingsprocedure in Turkije aanhangig heeft gemaakt, wordt de man door het Hof in de gelegenheid gesteld nadere inlichtingen te verstrekken.
- 6 *Hof 's-Hertogenbosch 10 maart 1994, NIPR 1994, 215*
De Rechtbank spreekt tussen Marokkaanse partijen *echtscheiding* uit met toepassing van Nederlands recht op grond van een gezamenlijke rechtskeuze. Het nevenverzoek van de vrouw om de *echtelijke woning* wordt beheerst door Nederlands recht nu de woning in Nederland is gelegen. Het *huwelijksgoederenregime* wordt bij gebreke van een rechtskeuze beheerst door Marokkaans recht. Naar Marokkaans recht bestaat geen gemeenschap van goederen. In hoger beroep ontkent de man te hebben ingestemd met een rechtskeuze voor toepasselijkheid van Nederlands recht op de echtscheiding. Het Hof beslist dat gelet op het bepaalde in art. 348 Rv het de man niet vrij staat om terug te komen op zijn expliciete erkenning voor de Rechtbank dat het huwelijk van partijen duurzaam was ontwricht.
- 7 *Hof Amsterdam 19 mei 1994, NIPR 1994, 212*
Tussen in Nederland woonachtige Turkse echtgenoten die in 1990 zijn gehuwd op het Turks consulaat te Rotterdam, wordt door de Rechtbank *echtscheiding* uitgesproken met toepassing van Nederlands recht op grond van een niet-weersproken

- rechtskeuze. De gevorderde scheiding en deling van goederen wordt afgewezen: Bij gebreke van een rechtskeuze wordt het *huwelijksgoederenregime* door Turks recht beheerst, zijnde het gemeenschappelijk nationaal recht ten tijde van de huwelijksluiting. Volgens Turks recht bestaat geen gemeenschap van goederen. Niet gebleken is dat partijen anders zijn overeengekomen. Noch is gebleken dat partijen goederen op andere wijze gemeenschappelijk hebben verworven.
- 8 *Hof Amsterdam 19 mei 1994, NIPR 1994, 213*
Het huwelijk van twee Marokkanen wordt op het Marokkaans Consulaat-Generaal te Amsterdam ontbonden. De man huwt in Marokko met een andere vrouw, die tot Nederland wordt toegelaten. De man start een *echtscheidingsprocedure* voor de Nederlandse rechter. De Rechtbank wijst de vordering van de man met toepassing van Marokkaans recht af nu geen Marokkaanse echtscheidingsgrond is aangevoerd. Gedurende de procedure verwerft de vrouw de Nederlandse nationaliteit en vraagt ook de man de Nederlandse nationaliteit aan. Het Hof Amsterdam verklaart in hoger beroep Nederlands recht op de echtscheiding van toepassing, en spreekt de echtscheiding uit.
- 9 *Rechtbank Roermond 27 mei 1993, NIPR 1994, 111*
De Rechtbank spreekt *echtscheiding* uit tussen Turkse echtgenoten met toepassing van Turks recht (art. 134 lid 1 Turks BW: zodanige ontwrichting van de echtelijke band, dat het samenleven ondraaglijk is geworden).
- 10 *Rechtbank 's-Gravenhage 29 november 1993, NIPR 1994, 96*
De Rechtbank spreekt *echtscheiding* uit tussen Marokkaanse echtgenoten met toepassing van Nederlands recht nu de vrouw een zodanige maatschappelijke binding met Nederland heeft dat de gevorderde echtscheiding geacht moet worden het

- meest met de Nederlandse rechtsorde te zijn verbonden.
- 11 *Rechtbank 's-Gravenhage 1 december 1993, NIPR 1994, 97*
Niet ontvankelijk verklaring Marokkaanse echtgenoten in hun gemeenschappelijk *echtscheidings*verzoek, waarop Marokkaans recht van toepassing is, nu de aangevoerde verstoting geen *echtscheidings*grond naar Marokkaans recht is.
- 12 *Rechtbank 's-Gravenhage 15 december 1993, NIPR 1994, 98*
De Rechtbank spreekt *echtscheiding* uit tussen Turkse partijen met toepassing van Nederlands recht nu voor partijen een werkelijke maatschappelijke band met Turkije ontbreekt.
- 13 *Rechtbank 's-Gravenhage 21 december 1993, NIPR 1994, 100*
De Rechtbank spreekt *echtscheiding* uit tussen Iraanse partijen met toepassing van Nederlands recht nu voor de vrouw een werkelijke maatschappelijke band met Iran ontbreekt en de man zowel de Nederlandse als de Iraanse nationaliteit heeft.
- 14 *Rechtbank 's-Gravenhage 23 februari 1994, NIPR 1994, 229*
Echtscheiding tussen een Marokkaanse vrouw en een man die zowel de Marokkaanse als de Nederlandse nationaliteit bezit, met toepassing van Nederlands recht, nu de man de sterkste banden met Nederland heeft en er geen gemeenschappelijke nationaliteit in de zin van art. 1 lid 1 Wet CE kan worden aangenomen.
- 15 *Rechtbank 's-Gravenhage 9 maart 1994, NIPR 1994, 236*
De Rechtbank spreekt de *echtscheiding* uit tussen Iraanse echtgenoten met toepassing van Nederlands recht op grond van een gedane rechtskeuze.

- 16 *Rechtbank 's-Gravenhage 14 maart 1994, NIPR 1994, 237*
Erkenning van een *huwelijk* gesloten op de Egyptische *ambassade* te 's-Gravenhage. De *echtscheiding* wordt uitgesproken met toepassing van Nederlands recht op grond van art. 1 lid 1 sub a j° lid 3 Wet Conflictenrecht *Echtscheiding*. Het *huwelijksgoederenregime* wordt beheerst door Nederlands recht.
- 17 *Rechtbank 's-Gravenhage 20 april 1994, NIPR 1994, 383*
*Echtscheidings*verzoek en verzoek om nevenvoorzieningen door partijen, woonachtig op Cyprus, die beiden zowel de Nederlandse als de Libanese nationaliteit bezitten. Litispendentie. De Rechtbank houdt de beslissing aan totdat door de Cypriotische rechter in de *echtscheidings*zaak is beslist.
- 18 *Rechtbank 's-Gravenhage 8 juni 1994, NIPR 1994, 391*
De Rechtbank spreekt de *echtscheiding* uit met toepassing van Nederlands recht, tussen een Pakistaanse man en een Britse vrouw, gehuwd in Pakistan. Het *huwelijksgoederenregime* wordt beheerst door Nederlands recht als recht van het land waarmee de echtgenoten de nauwste banden hebben.
- 19 *Rechtbank 's-Gravenhage 24 augustus 1994, NIPR 1994, 401*
De Rechtbank spreekt tussen een man die de Nederlandse en Tunesische nationaliteit bezit en een vrouw die de Nederlandse en Britse nationaliteit bezit, *echtscheiding* uit met toepassing van Nederlands recht nu beide partijen de sterkste banden met Nederland hebben.
- 20 *Pres. Rechtbank Alkmaar 11 november 1993 en Pres. Rechtbank Alkmaar 17 februari 1994, NIPR 1994, 217 a en b*
Het betreft een *echtscheidings*procedure tussen Nederlandse partijen die in Pakistan zijn gehuwd. Het *huwelijksgoederenregime* wordt beheerst door Pakistaans recht: geen gemeenschap

van goederen. Er ontstaat een geschil over de tenaamstelling van een *onroerend goed* dat door de vrouw staande het huwelijk in eigendom was verkregen maar thans op naam van de man staat.

- 21 *Rechtbank 's-Gravenhage 7 juni 1994, NIPR 1994, 388*
Toewijzing van een gevorderde *boedelverdeling* met toepassing van Nederlands recht als recht van het eerste huwelijksdomicilie van de echtgenoten. De man bezit de Turkse nationaliteit, de vrouw de Nederlandse. Partijen zijn in augustus 1990 gehuwd in Turkije. De vrouw woont sinds 1980 in Nederland, de man sinds oktober 1990.
- 22 *Rechtbank 's-Gravenhage 16 februari 1994, NIPR 1994, 228*
het verzoek van een Marokkaanse man, de biologische vader, tot *erkenning* van zijn buitenechtelijk *kind* wiens moeder Nederlandse is, wordt toegewezen wegens voldoende aanknopingspunten met de Nederlandse rechtssfeer en het belang van het kind.
- 23 *Rechtbank 's-Gravenhage 16 maart 1994, NIPR 1994, 238*
Het verzoek van een Marokkaanse man, de biologische vader, tot *erkenning* van zijn kind wordt afgewezen omdat onvoldoende aanknopingspunten met de Nederlandse rechtssfeer bestaan. Bovendien is niet uitgesloten dat het kind als gevolg van de erkenning de Nederlandse nationaliteit verliest.
- 24 *Rechtbank 's-Gravenhage 3 augustus 1994, NIPR 1994, 398*
Het verzoek om *erkenning* van een voorhuwelijks *kind* van een Pakistaanse man en een Indiase vrouw wordt met toepassing van Nederlands recht toegewezen. Belang van het kind. Belang van verzoekers. Aanknoping bij de Nederlandse rechtssfeer gerechtvaardigd.

- 25 *Rechtbank 's-Gravenhage 18 januari 1994, NIPR 1994, 104*
Vordering tot *ontkenning* van wettig *vaderschap* door een Egyptische man. De moeder is Nederlandse. De Rechtbank past Nederlands recht toe als zijnde het recht van het gemeenschappelijk woonland van vader, moeder en kind.
- 26 *Rechtbank 's-Gravenhage 16 augustus 1994, NIPR 1994, 399*
De vordering tot *ontkenning* van het *vaderschap* van een Indonesische man wordt toegewezen met toepassing van Nederlands recht als recht van het woonland van vader, moeder en kind.
- 27 *Rechtbank 's-Gravenhage 2 september 1994, NIPR 1994, 404*
Een vordering tot *ontkenning* van het *vaderschap* van een Turkse man (de moeder is Nederlandse), wordt toegewezen met toepassing van Nederlands recht nu allen woonplaats in Nederland hebben.
- 28 *Rechtbank Almelo 11 december 1991 en 12 februari 1992, NJ 1993, 127* (vindplaatstoevoeging, zie Recht van de Islam 11, p. 112, nr. 41)
Erkenning Turks *adoptie*vonnis.
- 29 *Rechtbank Assen 9 februari 1994, NIPR 1994, 218*
Betreft een verzoek tot *voornaamswijziging* van een Marokkaanse jongen. Geen Verdrag. Beslissingen inzake voornaamswijziging zijn in beginsel voorbehouden aan de nationale autoriteiten. De Rechtbank houdt de beslissing aan en zal de zaak in behandeling nemen indien de Marokkaanse rechter aan het verzoek geen gehoor zal geven of terugverwijzen naar de Nederlandse autoriteiten.

- 30 *Pres. Rechtbank Utrecht 16 februari 1993, KG Kort 1993, 1281*
Bevel aan vader tot medewerking aan repatriëring uit Marokko en teruggave aan moeder van der partijen minderjarig kind, op straffe van gijzeling.
- 31 *Pres. Rechtbank Haarlem 18 januari 1994, NIPR 1994, 107*
 Weigering uitzettingsverbod. Naar Nederlands IPR is met een op het Marokkaans consulaat gesloten huwelijk tussen een Marokkaanse vrouw en een man die zowel de Marokkaanse als de Nederlandse nationaliteit bezit, geen geldig huwelijk tot stand gekomen.
- 32 *Afd.Rspr. Raad van State 10 november 1993, Rechtspraak Vreemdelingenrecht 1993, 49/NIPR 1994, 412/Migrantenrecht 1994, 33*
 Afwijzing naturalisatieverzoek van een Marokkaanse polygaam gehuwde man, omdat niet aan het inburgeringsvereiste is voldaan. De Afdeling overweegt dat niet valt in te zien waarom van vreemdelingen die de Nederlandse nationaliteit willen verkrijgen in dit verband niet mag worden verlangd dat zij zich ten tijde van de naturalisatie in een monogame situatie bevinden.
- 33 *Afd.Rspr. Raad van State 10 november 1993, NIPR 1994, 413/Migrantenrecht 1994, 34*
 Naturalisatieverzoek polygaam gehuwde Marokkaanse man. 'Acte de répudiation' van de Marokkaanse Rechtbank. De man had in de gelegenheid moeten worden gesteld het bestaan van een monogame situatie toe te lichten. Niet valt af te leiden waarom aan een 'acte de répudiation' geen (overwegende) betekenis zou kunnen worden toegekend. Vernietiging van besluit van Staatssecretaris van Justitie. Aanhouding naturali-

satieverzoek. Ten overvloede overweegt de Afdeling dat bij de vraag of het eerste huwelijk is ontbonden moet worden nagegaan of de vrouw zich bij de verstoting heeft neergelegd, waarbij dient te worden betrokken het antwoord op de vraag op welke wijze(n) een verstoten echtgenote in Marokko aan een niet-berusten uiting kan geven en gedurende welke periode zij dit kan doen.

- 34 *Europese Commissie voor de Rechten van de Mens 13 juli 1993, Rechtspraak Vreemdelingenrecht 1993, 23*
 De Marokkaanse verzoeker is polygaam gehuwd. De kinderen uit het eerste huwelijk, geboren in 1970 respectievelijk 1972, hebben vanaf hun geboorte in Marokko bij hun moeder gewoond, en na het overlijden van de moeder in 1987, bij de grootouders. Verzoeker woont met zijn tweede echtgenote en het uit dit huwelijk geboren kind in Nederland. Hij verzoekt toelating van zijn kinderen uit het eerste huwelijk. De Afdeling Rechtspraak van de Raad van State heeft het verzoek op 7 september 1990 afgewezen, waarbij zij van oordeel was dat een inbreuk op het gezinsleven werd gerechtvaardigd door economische belangen. De Europese Commissie neemt geen inbreuk op het gezinsleven (art. 8 EVRM) aan nu verzoeker het gezinsleven met de kinderen op gelijke wijze kan voortzetten als voorheen.
- 35 *Afd.Bestuursrechtspraak Raad van State 8 juli 1994, Nederlands Juristenblad 1994, p. 442, 31*
 Afwijzing van het toelatingsverzoek ten behoeve van een kind geboren uit het eerste huwelijk van een man die polygaam was gehuwd, en die met zijn tweede echtgenote en haar kind in Nederland woont. Het eerste huwelijk is reeds ontbonden. Toetsing niet aan de hand van het toelatingsbeleid bij voorkinderen, maar aan het polygamie toelatingsbeleid. Het beroep op

art. 8 EVRM faalt.

- 36 *Afd.Rspr. Raad van State 5 maart 1993, Rechtspraak Vreemdelingenrecht 1993, 25*

Geen zelfstandige *verblijfsvergunning* voor een Turkse vrouw na het verbreken van het gezinsverband, nu het huwelijk minder dan drie jaren heeft bestaan: een eerder gesloten *imam-huwelijk*, althans een voorhuwelijks samenwonen is niet genoegzaam aangetoond.

- 37 *Afd.Rspr. Raad van State 2 juli 1993, Rechtspraak Vreemdelingenrecht 1993, 27*

Geen *toelating* van de Pakistaanse partner van een Nederlandse vrouw die naar zij stellen in *Pakistan* een rechtsgeldig *huwelijk* hebben gesloten. Uit ambtsberichten zou blijken dat naar Pakistaans recht een huwelijk tussen een islamitische man en een niet-islamitische vrouw slechts rechtsgeldig is indien de vrouw de Islam als geloof heeft aanvaard (kritisch hierover G. Caarls in noot), hetgeen in casu niet het geval is, noch is op andere wijze aannemelijk gemaakt dat het huwelijk rechtsgeldig is.

- 38 *Afd.Rspr. Raad van State 9 november 1993, Gids Vreemdelingenrecht D21-11*

Ten overstaan van een notaris in Marokko is een akte verleden waarin de Marokkaanse ouders van een Marokkaans kind verklaren het kind af te staan aan de Marokkaanse echtgenote van appellant, woonachtig in Nederland. Deze echtgenote verklaart het kind te adopteren en de zorg voor het kind op zich te nemen. Een *verblijfsvergunning* voor het (*adoptief-*) *pleegkind* wordt geweigerd. De Marokkaanse akte kan niet worden gelijkgesteld met een adoptievonnis naar Nederlands recht. Geen *toelating* als *pleegkind*. Geen sprake van strijd

met art. 8 EVRM.

- 39 *Hoge Raad 17 juni 1994, Rechtspraak van de Week 1994, 136 c*

Tussen een *imam* en een islamitische Stichting wordt - in het kader van een ontslagprocedure - een *arbeidsovereenkomst* aangenomen. Gezagsverhouding wordt aangenomen. Ook is geen sprake van een ongeoorloofde inmenging in de interne aangelegenheden van een godsdienstige gemeenschap.

- 40 *Kantongerecht Alphen aan den Rijn 22 maart 1994, NJCM-Bulletin 1994, p. 569*

Na zes jaar als kapster werkzaam te zijn bij werkgever, wil een Turkse werkneemster tijdens haar werk een *hoofddoekje* gaan dragen. Het verzoek tot ontbinding van de *arbeidsovereenkomst* door de werkgever wordt geweigerd.

- 41 *Hoge Raad 26 mei 1992, NJ 1992, 568*

Verzuim leerplichtige dochter om deel te nemen aan *gemengde zwemlessen*. Het beroep van de vader op de Islam welke een dergelijke deelname verbiedt, wordt door de Hoge Raad verworpen, reeds omdat niet om een vrijstelling van het volgen van deze lessen is verzocht, noch aangegeven is of een andere school beschikbaar was.

- 42 *Europese Commissie voor de Rechten van de Mens 3 mei 1993, Rechtspraak Vreemdelingenrecht 1993, 97*

Weigering door een Turkse 'Université laïque' van afgifte van een *diploma* aan een Turkse studente, omdat zij niet een *foto* waarop zij staat afgebeeld met *onbedekt hoofd* heeft overgelegd. Het beroep van de studente op de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging (art. 9 EVRM) - de Islam zou haar verplichten het hoofd met een hoofddoek te bedekken - wordt

door de Europese Commissie niet ontvankelijk verklaard wegens kennelijke ongegrondheid: geen schending van de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging.

43 *Afd. GvB Raad van State 26 februari 1993, Administratief-rechtelijke Beslissingen 1993, 601*

Verzoek om *bijstand* ten behoeve van *begraveniskosten* van de begrafenis van een Marokkaanse man wiens stoffelijk over-schot naar Marokko is gebracht. Behoudens bijzondere om-standigheden behoren schulden in het algemeen niet tot de noodzakelijke kosten van bestaan in de zin van de Algemene Bijstandswet. Het besluit is genomen met schending van het motiveringsbeginsel. Mocht betrokkene voor bijstandsverle-ning in aanmerking komen, dan dient rekening te worden gehouden met het territorialiteitsbeginsel, in die zin dat onder-scheiden moeten worden de aan Nederland verbonden kosten en de aan Marokko verbonden kosten.

44 *Afd. GvB Raad van State 10 juli 1991, JABW 1991, 241*

Verlening *bijstand* aan achterblijvende gezinsleden in Neder-land bij verblijf in buitenland voor *bedevaart naar Mekka*, wél gedurende de vakantieperiode, maar niét buiten de vakantiepe-riode om.

45 *Afd. GvB Raad van State 28 oktober 1993, JABW 1994, 59*

Geen recht op *bijstand* gedurende *bedevaart naar Mekka*, aangezien het buitenlands verblijf binnen 11 maanden na de laatst genoten vakantie viel. De aard van het verblijf in het buitenland is niet van belang. De achterblijvende gezinsleden ontvangen in casu ook geen uitkering omdat de kennisgeving van hun achterblijven in Nederland niet vóór het verblijf in het buitenland was doorgegeven.

46 *Kantongerecht Groenlo 13 juli 1992, JABW 1992, 279/NIPR 1994, 411*

Het verzoek van de gemeente tot *verhaal* van aan de Marok-kaanse vrouw verstrekte *bijstand* op haar Marokkaanse ex-echtgenoot, wordt toegewezen. Via art. 9 Alimentatieverdrag is art. 55 ABW van toepassing. Autonome uitleg onderhouds-plicht conform ABW.

47 *Voorzitter GS Zuid-Holland 27 januari 1993, JABW 1993, 70*

Een islamitische vrouw is op grond van haar streng islamiti-sche geloofsovertuiging praktisch niet bemiddelbaar voor arbeid in dienstbetrekking. Wil zij een *RWW*-uitkering ontvan-gen dan dient zij aan de daaraan verbonden voorwaarden te voldoen. Haar geloof ontslaat haar niet van de eigen verant-woordelijkheid voor de bestaansvoorziening, en kan er niet toe leiden dat de aan de *RWW*-uitkering verbonden voorwaar-den voor haar niet van kracht zijn.